

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

• Nr. 47 (6315)

• Ceturtdien, 1992. gada 9. jūlijā

• Cena 2 rbl. (kioskos)

Situāciju ar kurināmo Līvānu bioķīmiskās rūpnīcas direktors Atis Sedvalds nosauca par katastrofālu. Visi solot kaut ko darīt, bet praktiski nenotiekot nekā. Neesot spēcīgu komercfirmu, kas spētu rūpnīcu un pilsētu apgādāt ar mazutu. Valsts to atsakoties darīt, un premjers Godmanis uzskatot, ka katram jāķepurojas pašam — kā nu viņš prot. Kas no tā iznākot, katram esot acīmredzams... A. Sedvalds sacīja, ka ražošanu vajadzēšot gandrīz pilnīgi pārtraukt un cilvēkus masveidīgi atbrīvot no darba, ja tuvākajā laikā nekā nemainīsies. Pēdējā laikā vien uzņēmumā no darba jau atbrīvots ap simts strādājošo. Ja mazuta arī turpmāk nebūs, tad bioķīmiskā rūpnīca ar siltumu apgādās tikai pilsētu un atūrīšanas ietaises, — izmantojot dabas gāzi. Diemžēl siltumtikli uzņēmumam jau esot parādā 2 miljonus rubļu. Vai tie spēš maksāt, ja gāzes cena nepārtraukti pieaug?

Līvānu kūdras fabrika vismaz piecas lemesls — nav pieprasījuma. Kūdras cena no 8 rubļiem par tonnu palielinājusies līdz 128 rubļiem. Sakarā ar darba apjoma samazināšanos gandrīz uz pusi sarucis arī strādājošo skaits. Patlaban fabrika nedaudz gatavo pakaišu, kā arī kurināmo kūdru Rīgas TEC vajadzībām. Kā «Novadnieku» informēja fabrikas inženiertehniskais dienests, neskatoties uz ekonomiskajām grūtībām, uzņēmums būvējot cehu, kurā varēs gatavot fasēto kūdru eksportam. Pieprasījums pēc tās esot, un jau ievadītas sarunas par tās eksporta iespējām ar vairāku ārzonju firmu starpniekiem.

Līvānu stikla fabrikas direktors Jevģenijs Skreivers, jautāts par situāciju uzņēmumā, «Novadniekam» teica: «Līvānu stikla fabrikas nauda kļūst pa pasauli...». Un precizēja: «Latvijā kļūst un fabrika nav saņēmusi par saražoto produkciju 25 miljonus rubļu, Krievijā — 26 miljonus, Baltkrievijā — 3,5 miljonus, Ukrainā — 1 miljonu, Turkmēnijā — 0,3 miljonus, Lietuvā — 4,5 miljonus, Kazahijā — 2,5 miljonus, Kirgīzijā un Igaunijā — 0,5 miljonus rubļu katrā». Iepērkot izejvielas gan ārpus republikas, gan arī republikā, visi prasot iepriekšēju norēķinu, bet par gatavo produkciju iepriekš neviens neimaksā. Pēc direktora domām turpmāk paredzami vēl lielāki sarežģījumi, tirgojoties ar NVS valstīm, jo mūsu valdība šo procesu neregulējot

un neveicot nekādus pasākumus, lai to normalizētu. Direktors uzskata, ka lielā mērā vainojama banku sistēma. Banka aplaupot ražotājus. Nereti nauda par Līvānu stikla fabrikas produkciju tiekot ieskaitīta vietējās bankās, taču līdz Preiļu bankai tā nemaz nenonākot. Visa bi-

ZIŅAS

jušās PSRS republiku banku sistēma esot, acīmredzot, viena liela mafija... Kas no tā iznākot? Direktoru sagaidot visnepatīkamākais, kas vien var būt vadītāja ikdienā: jau šobrīd samazinās ražošana, un tuvākajā laikā darbu var zaudēt ap 100 strādājošo.

Līvānu būvmateriālu un konstrukciju kombināts ražo republikā vislētākos ķieģelus. Piemēram, 75. markas ķieģelis bez apgrozījuma nodokļa maksā 4,80 rubļus, bet ar nodokli — jau vairāk nekā 5. Un tomēr, kā «Novadnieku» informēja uzņēmuma speciālists, ķieģelus iedzīvotāji pērkot maz. Dienā varot realizēt tikai kādas četras autokravas. Noliktavā glabājoties 220 tūkstoši ķieģeļu. Drīz pēc atvaļinājuma izies darbā ķieģeļu ražošanas ceha ļaudis, un tad ar produkcijas realizēšanu būs vēl vairāk problēmu. Gaidītos rezultātus nav devusi arī presē iz reklamētā pirmstājņu pārdošana, kad ķieģeļus varēja iegādāties par zemāku cenu: Tas liecina, ka zemnieku un citu būvēties gribētāju naudas maciņš ir par plānu, lai pirktu būvmateriālus. Kombinātā uzskata, ka realizāciju lielā mērā bremzē arī celtnieki, kuri par viena ķieģeļa iemūrēšanu tagad no zemnieka prasot tikpat daudz, cik maksā pats ķieģelis.

Dārgākas kļuvušas Līvānu māju būves kombinātā ražotās saliekamās mājas. Konstruktīvu cena palielinājusies no 500 tūkstoš rubļiem līdz 827

tūkstošiem, bet tāmes pilnā izmaksa — no 1 miliona 300 tūkstoš rubļiem līdz 2 miljoniem. Līvānos ražotās mājas tagad lielākoties pērk NVS valstīs. Ir noslēgts kontrakts par 11 māju pārdošanu Polijā, bet viena «līvāniete» ir aizceļojusi arī uz Grieķiju. Rajonā Līvānu mājiņas pašlaik būvē divos objektos — Jaunaglonā un Aizkalnē. Kombināta ražošanas daļas priekšnieks Eduards Žeimuts «Novadniekam» pastāstīja, ka arī māju būvētāji pārdzīvojot tās pašas grūtības, ko visi pārējie. Bijuši spiesti pāriet uz darbu vienā maiņā, nācies samazināt šatus. Šogad vismaz četras reizes strādnieki bijuši piespiedu atvaļinājumos. Tagad nākusi klāt vēl viena problēma — kā pēc naudas reformas notiks norēķini ar NVS valstīm? Vai banka būs gatava veikt nepieciešamās naudas operācijas?

Preiļu siera rūpnīcas folkloras kopa «Mūderniki» sparīgi mēģina savu koncertprogrammu. «Mūderniki» ir vienīgais mūsu pašdarbības kolektīvs, kas piedalīsies Starptautiskajā folkloras festivālā «Baltica'92» Tallinnā.

Rajona galvenā bibliotēka ļauj saviem lasītājiem izsekot Andželikas dēku pilnajai dzīvei. Par katru piedzīvojumu grāmatu zinātkārais lasītājs iemaksā 3 rubļus. Sešu sējumu izlasīšana mājās bibliotēkas apmeklētājam izmaksā 18 rubļus. Šis jaunais maksas pakalpojums bibliotēkai dos iespēju izsolēs iegādāties citu ļoti pieprasītu literatūru.

Līču mākslas salonā izvietota Preiļu mākslinieka Voldemāra Kokoreviča gleznu izstāde. Gandrīz pusi izstādīto darbu apmeklētāji jau iegādājušies savā īpašumā.

Samazinās to bērnu skaits, kuri apmeklē Līvānu bērnudārzus. Izbrīvētajās telpās paredzēts iekārtot pilsētas skolu mācību klases. Pilsētas valde tuvākajā laikā pārņems savā pārziņā stikla fabrikas un bioķīmiskās rūpnīcas bērnu dārzus.

Laikraksta 2. un 3. lappusē publicējam Latvijas Republikas AP Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformu komisijas priekšsēdētāja V. Šteina un komisijas konsultanta P. Šķiņķa rakstu par LR administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas konceptuālajām pamatnostādņēm (reforma, kā jau informējām, paredz Preiļu rajona likvidēšanu), kā arī Preiļu rajona TDP priekšsēdētāja I. Muzikanta viedokli par sagatavoto AP lēmumprojektu.

ATJAUNOT LATVIJAS ZEMES

LR administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas konceptuālās pamatnostādnes un aktuāli risināmās problēmas

Veidojot vai mainot administratīvi teritoriālo iedalījumu, kā pamatprasība un mērķis izvirzāmi radīt vienkāršu, efektīvu un pastāvīgu modeli. Administratīvi teritoriālā iedalījuma vēsturiskā un aktuālā prakse apliecina, ka šim trim pamatprasībām atbilstīgs ideāls nav absolūts un tuvošanās tam notiek saskaņā ar valsts politisko mērķi. Mērķa noteikšana dod iespēju izstrādāt administratīvi teritoriālā iedalījuma pamatojumu, kura kvalitāte garantē tā pastāvīgumu.

Administratīvi teritoriālā iedalījuma struktūrelementi ir robežas, vietas un saites. Tie veido teritoriālas organizācijas veselumu. Nevienš no struktūrelementiem nav savā nozīmībā atšķirīgs, pārāks par citiem, katrs no tiem veic savu specifisku uzdevumu pārvaldes organizācijā, kuru nosaka pārvaldes mērķis. Robežas atdala pārvaldāmo teritoriju, norobežo varas teritoriālo ierobežojumu. Centrālā administratīvā vieta ir pārvaldes organizācijas, varas centriskās tiecības izpaušmes materiālā forma. Saites pilda varas organizējoši realizējošo funkciju.

Pašreizējais LR administratīvi teritoriālais iedalījums veidots pēc primitīvas shēmas, galvenokārt formāli izdalot administratīvās teritorijas pēc aptuveni līdzīgu platību principa ap esošajiem jeb plānveidīgi mākslīgi veidotiem administratīvajiem centriem, kuru izvēle un attīstīšana balstījās vienīgi uz citai valstij raksturīgu specifisku kritēriju pamata. Šie kritēriji bija sociālistiskas valsts ideoloģisko un politiskos koncepciju nosacīti lineāras direktīvas pārvaldes efektivitāte un tā saukto ražošanas spēku izvietojums.

Izveidotais administratīvi teritoriālais iedalījums ir primitīvi vienkāršs, tas pastāv gandrīz trīsdesmit gadus un bija efektīvs sociālistiskas valsts politisko mērķu izvirzītajam prasībām. Būvēta tas ir efektīvs arī tagad. Tas efektīvi nodrošina mantoto sociālistisko sabiedriskās un saimnieciskās sistēmas elementu darbību un kā valsts organizācijas «konservatīvais» nosacījums papildina šo elementu noturības rezervi — spēju pretoties mainībai. Ja tiek atzīts, ka ir mainījusies mūsu valsts politiskais mērķis un ir nepieciešama mainīt varas realizācijas struktūru, jāmaina ne tikai valsts organizācijas tīri politiskā, bet arī otra ar to ģenētiski saistīta puse — teritoriālā organizācija.

Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas stratēģiskais mērķis

ir Latvijas ģeogrāfiskās telpas humanizācija, tiecība pēc katra cilvēka nozīmības. Individuālā nozīmība var tikt aplūkota kā cilvēka iekšējā un ārējā piederības esamība. Iekšējā ir teritoriālā piederības izjūta, sākot ar māju, tās apkārtni un beidzot ar novadu, reģionu. Ārējā piederība ir cilvēka saskares saites ar tā sociālo un materiālo, arī īpašuma vidi.

Reformas uzdevums ir izveidot teritoriālo iedalījumu, kas būtu tuvs ļoti ilgā laikā veidotajai kultūrģeogrāfiskajai piederībai, gan atjaunojot, gan veidojot un to attīstot. Tās panākams: 1) teritoriāli apvienojot viendabīgus reģionus, 2) teritoriāli decentralizējot Latvijas kultūrģeogrāfisko telpu, «atslogojot» tās izteikti monocentrisko organizāciju, norobežojot lielo centru ietekmi, lai strauji attīstītos ļoti daudzi lokālie centri.

Valda uzskats, ka nepieciešama visaptve-

roša iedalījuma reforma. Otkārt, plaši izplatīts ir viedoklis, ka jāmaina viena vai otra reģiona administratīvi teritoriālā infrastruktūra, atsevišķas robežas vai administratīvais centrs. Treškārt, tiek izvirzīts jautājums — kāpēc vispār būtu administratīvi teritoriālais iedalījums jāmaina? Reformas atbalstītāju vidū dalās domas par to, vai mainīt iedalījumu pakāpeniski ilgākā vai mazāk ilgākā laika posmā, vai arī īstenojot radikālu, pilnīgu reformu ļoti īsā laikā. Atšķirīgi, galvenokārt vispārīgi ir uzskati par laiku, kad var sākt būtisku administratīvi teritoriālā iedalījuma maiņu un par pašu administratīvā iedalījuma formu — gan politisko, gan atbilstīgu teritoriālo.

Priekšlikumi izdarīt vienu vai otru administratīvi teritoriālā iedalījuma maiņu nereti tiek uzvertti autoru personīgu politisku interešu saistībā. Atbildēt var apstiprinot un noliedzot. Priekšlikumi no «augšas», piemēram, no AP deputātiem nav obligāti saistīti ar Saeimas vēlēšanu sarīkošanu, tā nav teritoriāla problēma, kas saistāma ar administratīvo iedalījumu, jo vēlēšanu apgabalu var noteikt uzskaitot tajos ietilpstošos rajonus vai pagastus. Administratīvi teritoriālā iedalījuma maiņšana nav tūlītēja popularitātes avots, jo tās rezultāti nav un nevar būt tūlītēja saimnieciska rakstura panākumi. Turklāt administratīvi teritoriālā iedalījuma «konservatīvā daba» ir par pamatu, pirmkārt, tam, ka cilvēku domāšanā ir «iekonservējies» administratīvās varas uzdevuma un šīs varas realizācijas teritoriālais stereotips, otrkārt, lokālajā līmenī varas pārstāvjiem ir vēlme «iekonservēties» esošajā politiski administratīvajā struktūrā un viņiem ir lielas iespējas veidot vēlamo sabiedrisko domu. Ir izveidojies pieradums bieži apmeklēt noteiktā vietā esošo administratīvo centru, kārtot tur «daudzas svarīgas darīšanas».

Tiek risināti jautājumi par konkrētu administratīvi teritoriālo vienību statusa noteikšanu atbilstīgi Latvijas Republikas likumam «Par Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvotu vietu statusa noteikšanu». Ir īstenoti daudzi priekšlikumi par atsevišķu administratīvo vienību sadalīšanu, veidojot vai daļēji atjaunojot pagastu teritorijas. Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas komisijas un AP Prezidija lēmumiem pamatā bija politiska motivācija — iedzīvotāju vēlmes atzīšana kā prioritāte. Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformu komisijas priekšlikumus par dažu administratīvo teritoriju maiņu vietējo pašvaldību līmenī uzņēma daļēji. Vieni tos atbalsta, otri — noraida, argumentējot ar teritoriālo grozījumu «ekonomiskā pamatojuma» vai ar «ekonomiskā pamata» trūkumu.

Citas valstīs ar augstu, vienmērīgu saimniecisku attīstību, kur ir izdarīta administratīvi teritoriālā iedalījuma reforma, tās pamatojumu izstrādē nav bijusi bilances tipa aprēķina metodika. Tā vietā ir izstrādāta pieeja, kas balstās uz daudzu (6 — 8) līmeņu dabiski veidotu (tā saukto centrālo servisa vietu un attiecīgu mazāka skaita (2, 3, 4) līmeņu centrālo administratīvo vietu un to teritoriālās ietekmes saskaņošanu. Mūsu apstākļos, kur trīs līmeņi administratīvo vietu sistēmai lielā mērā ir formāli atbilstīgi izveidota primitīvo trīs līmeņu servisa vietu sistēma, protams, nav risināma saskaņošanas, bet gan dabiskas attīstības problēma.

Par ekonomisko pamatu. Ar to tiek sapras-

ta pašreizējā krīze un nelīdzsvarotais saimnieciskais slāvkļis valstī. Valda uzskats, ka tas ir galvenais šķērslis administratīvā iedalījuma maiņai. Protams, ir izdevīgi nemainīt administratīvo struktūru, jo tā izveidojusies un darbojas, izmantojot ļoti efektīvu «personīgās pazišanās mehānismu» saimnieciskās maiņas haosā. Taču saimniecisko sakārtošanās nedrīkst atdalīt no politiski administratīvās sakārtošanās. Tas ir veselums. Pretēju uzskatu pārstāvju arguments balstās uz retorisku tēzi: ekonomika nosaka visu. Jāpauž, kas nosaka ekonomiku? Par lielāko administratīvi teritoriālā iedalījuma maiņas problēmu pamatoti uzskata rajonu transporta un sakaru infrastruktūras iespējamo nepiemērotību, mainot administratīvo centru un robežas. To reorganizācija prasīs lielus līdzekļus un pašreizējā valsts saimnieciskajā slāvkļī tos atvēlēt šim mērķim būtu neprātīgi. Tādējādi administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas īstenošana ir papildus saimnieciski destabilizējoša. Nevis maināmo struktūru uzskaitījums, bet sistēmas maiņas dziļums nosaka tās nelīdzsvarotību. Netiek noliegts, ka esošā komunikāciju infrastruktūra ir iekšēji novecojusi un neefektīva. Mainoties saimnieciskai sistēmai, notiks komunikāciju infrastruktūras iekšējā maiņa — modernizācija. Modernizējot to uz pašreizējās struktūras bāzes, tiks «nostiprināta» tās teritoriālā nepamatotība, kas būs hronisks tās efektivitātes traucēklis, un vēlāk to mainīt būs daudz grūtāk.

Latvijas teritoriālo struktūru veido gan formālas administratīvā iedalījuma vienības, tā arī kultūrģeogrāfiskie reģioni. Pēdējie ir veidojušies ilgā vēsturiskā periodā, un liela daļa to robežu ir saistīta ar pastāvīgām administratīvajām robežām. Šo robežu pastāvīgums arī apstiprina to dabisko pamatotību. Ir diezgan daudz pagastu, kuru teritorijas ir gandrīz nemainīgas vairākus gadusimtus, tomēr lielākā to daļa vairākkārt ir mainītas. Vispastāvīgākās robežas saistītas ar lielajiem vēsturiskajiem ģeogrāfiskajiem apgabaliem jeb zemēm: Kurzemi, Latgali, Vidzemi, Zemgali, kas kopā ar Rīgu un tās novadu veido Latvijas dabisko teritoriālo karkasu.

Otrs dabiskais kultūrģeogrāfiskās reģionalitātes līmenis ir novadi. Latvijas Republikas laikā abu līmeņu viendabīgie reģioni tika sadalīti administratīvās vienībās — apriņķos un pagastos. Tagad ir spilgti izteikts reģionālais piederības apliecinājums, kas izpaužas priekšlikumos atjaunot lielu daļu bijušo pagastu un apriņķu robežu. Attieksmei jābūt diferencētai divos aspektos: pirmkārt, apriņķu robežas bija saskaņotas ar apgabalu (zemju) robežām un tās nepieciešams atjaunot, tāpat arī pagastu teritorijas saskaņā ar novadu robežām; otrkārt, pašu apriņķu teritorijas kopumā nebija vienmēr veiksmīgi veidotas un ilgus gadus tika skatīts jautājums par šo administratīvo vienību nepieciešamību vispār. Tas sasauca ar tagad nereti pausto viedokli par administratīvo rajonu nepieciešamības apšaubāmību. Pastāvot mūsdienu servisa prasību un saimnieciskās ātruma līmenim, nav mērķtiecīgi atjaunot nelielos pagastus, kuru iespējas finansāli uzturēt sevi, sniedzot pietiekamu iedzīvotāju servisa nodrošinājumu, ir nereaļas.

Mūsu priekšlikums: atjaunot vēsturiski ģeogrāfisko apgabalu teritorijas un to ielva-

ros veidot funkcionāli diferencētu teritoriju hierarhiju, kuras pamatu veido pagasti, un liekties tos teritoriāli apvienot atsevišķu administratīvu (arī saimniecisku) uzdevumu veikšanai. Tādējādi, apvienojot pagastus policijas, nodokļu, finansu, tiesu, vēlēšanu, statistiskās uzskaites u.c. specifisku administratīvu funkciju teritoriālajai organizācijai, tiku veidotas atšķirīga lieluma teritoriālās vienības. Šī funkcionāli diferencētā teritoriālā hierarhija nepieciešama specifisko Latvijas apstākļu dēļ, ko nosaka relatīvi nelielais iedzīvotāju blīvums. Tādēļ nav lietderīgi mēģināt izdalīt optimālas teritoriālās vienības (rajonus) ar maksimālu nepieciešamo funkciju koncentrāciju to robežās. Reformas gaitā nepieciešams veicināt un virzīt pagastu apvienošanās (saskaņā ar novadu robežām) noteiktu administratīvu, administratīvi saimniecisku uzdevumu risināšanai, un administratīvo funkciju īstenošanas teritoriālās vienības noteikt saskaņā ar apgabalu un novadu robežām.

Iespējams un nepieciešams atjaunot vēsturiski ģeogrāfisko apgabalu teritorijas, ko nosaka 1922. gada 15. februāra Latvijas Republikas Satversmes 3. pants un Latvijas Republikas 1991. gada 6. jūlija likuma «Par

Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvoto vietu statusa noteikšanu» 2. pants. Tātad jāatjauno Kurzemes, Latgales, Vidzemes, Zemgales robežas un jāizveido Rīgas apgabala teritorija. Vienlaikus, lai pamatoti ierobežotu Rīgas centrēces iedarbību un administratīvo ietekmi, nepieciešams izveidot Rīgas apgabalu un pārveidot Rīgas pilsētas administratīvo iedalījumu. Pēc tam jāveido administratīvi politiskais un teritoriālais modelis, kura teritoriālās struktūras pamatu veidotu apgabali un pagasti. Jāizšķir administratīvās pārvaldes līmeņu un tiem atbilstīgo funkciju sadales jautājums, kas teritoriāli jāsašķir ar dabiskajām, izvēles kritēriju pamatotajām robežām.

Latgales zeme savās tikpat kā nemainīgajās robežās pastāvējusi vairākus gadsimtus un ir iespējama to ģeogrāfiskā noteikšana. Tāpēc arī tas darāms vispirms. Atjaunojot Latgales apgabala precīzi vēsturisko teritoriju, nepieciešams būtiski mainīt Daugavpils, Rēzeknes, Jēkabpils un Aizkraukles rajonu robežas, kas saistītas ar Ilūkstes rajona izveidošanu bijušā apriņķa (divu novadu) dabiskajās robežās un Preiļu rajona likvidēšanu. Tā teritoriju un Jēkabpils rajona Daugavas

labā krasta teritoriju sadalot starp Rēzeknes un Daugavpils rajoniem, daļēji tiek atjaunotas šo rajonu teritorijas saskaņā ar novadiem, kurus izcīnēja bijušo apriņķu robežas. Nedaudz maināmas ir Alūksnes un Madonas rajonu teritorijas: Liepnas pagasts jāpievieno Balvu rajonam un Barkavas, Murmastienes un Varakļānu pagasti jāpievieno Rēzeknes rajonam. Šie pārveidojumi, kā arī Gostiju, Grīvas un Krustpils pilsētu atjaunošana noslēdz Latgales apgabala atkalizveidošanu. Tomēr pārveidojumi jūtamī skar pašreizējo Jēkabpils rajona administratīvo teritoriju, tādēļ meklētiegi ir noslēgt Zemgales apgabala Sēlijas daļas atjaunošanu, pārveidojot Jēkabpils rajona teritoriju saskaņā ar novada robežām. Jāsadala Aizkraukles rajona administratīvā teritorija, tās Daugavas kreisā krasta lielākā daļa pagastu teritorija jāpievieno Jēkabpils rajonam, bet Valles un Kurmenes pagasti — Bauskas rajonam.

V.ŠTEINS,

AP Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformu komisijas priekšsēdētājs,

P.ŠKŪNKIS,

AP Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformu komisijas konsultants

«Lai atbrauc Šteins uz Preiļiem»

Ar šādu virsrakstu «Latvijas Jaunatne» publicējusi interviju ar Preiļu rajona Tautas deputātu padomes priekšsēdētāju Ilvaru Muzikantu, kurā viņš izsaka savu viedokli par Augstākās Padomes labirintos sagatavoto lēmumprojektu, kurš paredz likvidēt Preiļu rajonu. Piedāvājam šo interviju «Novadnieka» lasītājiem.

— 29. maijā notika Preiļu rajona pagastu, pilsētu un rajona TDP priekšsēdētāju sanāksme, kurā pieņemto rezolūciju nosūtījām Augstākās Padomes Prezidijam un Administratīvi teritoriālā iedalījuma reformu komisijai. Tajā izteicām protestu pret pašreizējos ekonomiskajos un politiskajos apstākļos pieļauto domu par radikālu valsts administratīvo iedalījuma grozījumu. Uzskatām, ka tādējādi tiek vājinātas Latgales pozīcijas Saeimas vēlēšanu priekšvakarā, kā arī radīta lieka ažiotaža un nestabilitāte.

Mūsu rajons ir diezgan īpatnējs novads — tajā mīt aptuveni 76 procenti latviešu. Visās iepriekšējās vēlēšanās tāpēc esam uzvarējuši, un Preiļu rajons ir vienīgais Latgalē, kas to ir izdarījis. Ja lielāko daļu Preiļu rajona pievienos Daugavpils rajonam, plus vēl Līvānu un Krustpils pilsētas, varbūt es smagi kļūdos, bet izrēķināju, ka tad būs ap 50 000 latviešu pret 160 000 krievu. Šādas proporcijas nav izdevīgas vēlēšanās.

Pašvaldību savienības reformu komisijā arī ir izskanējusi doma par Latvijas zemi — Vidzemes, Kurzemes, Zemgales, Latgales un Rīgas — atjaunošanu to vēsturiskajās robežās. Jā, reforma ir nepieciešama, jo arī daudz pašreizējo pilsētu teritorijas neatbilst to robežām. Tā, piemēram, Līvāni, Preiļu pilsēta, kas ielenkta ar pagastiem, un tai nav iespējams attīstīties. Reforma ir vajadzīga, taču lai tajā tiktu sasniegti politiskie un ekonomiskie mērķi. Pirms tam vajadzētu izdarīt socioloģisku pētījumu, lai noskaidrotu, kā šādas maiņas ietekmēs cilvēku intereses, vai reforma tiks izdarīta viņu labā.

Piekrītu tam, ka ikvienam pagastam jāveido savs administratīvais centrs, lai cilvēkiem nav pa pasauli apkārt jādauzās. Taču pagastam tad ir jābūt spējīgam pašam sevi ekonomiski paviļēt. Pašlaik vairāki mūsu rajona pagasti savās sesijās ir pieņēmuši lēmumu, ka ir pret šādu pārkārtošanu.

— Varbūt šādai administratīvo robežu pārmaiņai ir savs ekonomiskais pamatojums? Aīmešim nost cilvēcisko konservatīvismu, kas neizbēgami nāk līdz katrām pārmaiņām.

— Tiesa, vēsturiski Preiļu rajons vienmēr bijis satelīts Daugavpilij. Mums nav savas

varenas celtniecības organizācijas, trūkst labības pārstrādes un gaļas kombināta. Taču pašlaik Līvānu PMK un Preiļu SCO ir bez darba. Par gaļas pārstrādes lokālajiem kombinātiem esam domājuši — šobrīd Līvānu pilsētas valde cenšas saistīties ar zemnieku saimniecību «Robežnieki», lai atjaunotu nelielu gaļas kombinātu. Mūsu rajonā vēsturiski ir izveidojušās trīs dominantes — Aglona, Preiļi un Līvāni. Loģiski būtu, ja šajās vietās tiktu izveidoti nelieli gaļas pārstrādes kombināti. Tad pilnīgi nodrošinātu savus cilvēkus, kā tas pašlaik ir ar piena produkciju.

Preiļi ir tipiska lauku pilsēta un kā tāda ir spējīga eksistēt. Savukārt Līvānos ir milzīga rūpnīca — stikla un bioķīmiskā. Jau kaut vai viens no šiem lielajiem monstriem būtu spējīgs pastāvēt, pārkārtojot ražošanu, mūsu rajons ekonomiski spētu pastāvēt, kaut vai balstoties uz vienu no šiem stūrakmeņiem.

— Tātad jūs uzskatāt, ka vēl nav pienācis īstais brīdis, lai nodarbotos ar administratīvi teritoriālo robežu pārkārtošanu. Taču nenoliedzami ir arī tas, ka vispār būtu vajadzīga šāda sakārtošana, kaut vai, atgriežoties pie Satversmes, kur rakstīti: «Latvijas valsts teritoriju starptautiskajos līgumos noteiktajās robežās sastāda: Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale».

— Var teikt, ka nepieciešamība ir nobriedusi, it īpaši, runājot par lielajām pilsētām. Piekrītu, ka arī Rīgu vajag izdalīt kā īpašu veidojumu. Taču stingri jāpārdomā, kā mums startēt uz Saeimas vēlēšanām. Kādu gribam radīt Saeimā? Normāli būtu, ja šī robežu dalīšana notiktu pēc Saeimas vēlēšanām, kad kaut cik būtu apturēta ekonomiskā lejupslīde. Pašlaik vēl viena pārkārtošanās rādītu lieku haosu. Turklāt lēmumprojekts par robežu pārveidošanu skar ne tikai mūsu rajonu. Šobrīd arī Madonas, Gulbenes, Ogres, Jēkabpils, Aizkraukles rajona robežas ietver divus vēsturiskos novadus. Tāpat kā agrāk nebija Preiļu rajona, tā nebija arī Aizkraukles rajona.

— Var būt, ka jūs baidāties par savu krēslu?

— Man nav iebildumu, ja likvidēs rajona padomi, ja šeit ir nepieciešams izveidot valsts pārvaldes institūcijas. Es pat domāju, ka

loģiskāk būtu, ja veidotu pagastu vecāko kopsapulci un viņi no sava vidus ievēlētu rajona līderi. Šobrīd rajona padome pat īsti nav vajadzīga, vai arī, ja tā eksistē, tad likumā bija stingri jāatdala kompetence. Pašlaik rajons ir nolikts vienā līmenī ar pagastu, un pagastam nav saistoši rajona padomes lēmumi.

— Ir dzirdētas kritiskas atsauksmes, ka, redzi, Augstākā Padome nodarbojas ar šķietami otršķirīgu jautājumu apspriešanu. Kas tad, jūsuprāt, ir galvenais, kas jāpaveic parlamentam?

— Šobrīd tas ir ekonomisko problēmu risinājums. Saprotu, ka parlamentam ir jārisina virkne politisko jautājumu. Bet tad jādod lielākas pilnvaras mums uz vietas risināt ekonomiskos jautājumus. Tā, piemēram, šo lietu lemj valsts, šo — rajons, bet vēl citu — pagasts.

Otra lieta ir budžeta sastādīšanas un dalīšanas principi. Pieņemsim, ka mūsu budžeta ieņēmumi ir 200 procentu no tā, kas rajonam vajadzīgs. Valsts paņem nost 180 procentus, pēc tam piesievē klāt 50 procentus un pasaka: mēs jūs dotejam.

Turklāt aug augumā valsts birokrācija. Rajonā ir aptuveni 260 valsts ierēdņi. Mēs saņemam virkni lēmumu, kas ir pretrūna ar likumā noteiktajām vietējo pašvaldību funkcijām. Ka, piemēram, vietējai pašvaldībai jānodrošina tas un tas, savukārt lēmuma īstenošana prasa papildu budžeta līdzekļus. Likums paredz, ka, sūtot «no augšas uz leju» papildu prasības, tam jāpiešķir arī papildu līdzekļi. Mums atbild, ka šie līdzekļi jau, piemēram, pirms pusgada iekļauti mūsu budžetā. Uzskatu to par demagoģiju.

Nekas nav izdarīts, lai būtu izdevīgi strādāt ražotājam. Panākts gluži pretējais — starpnieki ar ražotāju nolikti vienā līmenī.

Tās, manuprāt, ir galvenās problēmas, kas risināmas šobrīd. Bet robežas — tās vēl var pastāvēt, kādas ir.

— Varu ieteikt vienīgi to, lai saskaņā «robežu jautājumā» jūs rastu ar Augstākās Padomes deputātiem. Lai atbrauc Šteins un jūs pārliecina.

MĀRA MIKELSONE

KAS SAPRATĪS ZEMNIEKU ?

Laikam gan grūti atrast otru tādu nozari Latvijā, kur viss būtu tik traki samudzinājis, kā lauksaimniecībā. Ir mums jau daudz maz uz kājām nostājušies zemnieki, kas paguvuši iegādāties kaut visnepieciešamāko tehniku, uzbūvēt mītnes lopiem un sagādāt ganāmpulku, uzceļuši sev jaunas mājas. Bet ir arī tādi, kuriem jāsak gluži vai no mieta: zeme tev tā kā būtu, bet uz tās nav ne pieņemamas mājas, ne zirga, ar ko uzplēst atmatā aizlaisto kādreiz auglīgo lauku. Dažkārt pat kārtīgi lāpstu nevasr atrast. Un tādu, jāsaka, krietni vairāk. Viņi paši gan zina, uz ko spējīgi, ko varētu izdarīt, kā dot savu daļu valsts pabarošanā, bet ar to vien nepietiek. Viss, kā viņiem vajaga, prasa naudu. Jā, piedāvā gan arī uz parāda, bet skaidri un gaiši pasaka: jādodas parādu melnajā verdzībā.

Lauku ļaudis tomēr mēģina šā tā līdzēties. Viņi ir paju biedri, tātad, līdzpašnieki paju sabiedrībā un tiesīgi saņemt savu daļu. Par to jau nestrīdas, bet šī palīdzība — materiāla vai morālā — drīzāk vērsta uz to, lai jau iedīgļi nokautu katru cerības stariņu. Ja tev nav sava traktora, jāiet lūgties pie paju sabiedrības. Tā, protams, tūlīt jau neatrāda, tomēr paskaidro: pirmā kārtā ir strādājošajiem sabiedrībā, tad — citiem. Gaidiet. Un gaidīt var mūžīgi, ja pats nesameklēsi kādu traktoristu, kas par «rokas pazeltīšanu» un pēc izklāstīšanas, ka viņš tikai no labas sirds un riskējot ar darba vietu, dodas palīdzēt. Ja, sacisim, par viena hektāra zālāju nopļaušanu paju sabiedrībai jāmaksā desmit desmitnieki, tad «mīļajam labdarim» krietni vairāk, jo viņš par labo sirdi taču jāuzcienā ar vakanāpām, kur bez cilvēka dzīvības uzturēšanai un zaudēto spēku atjaunošanai vajadzīgajām kalorijām vajadzīgs tas trauks, kurš maksā divpadsmit desmitniekus.

Jāsaka, zemniekam šādu labdaru netrūkst arī citās sfērās. Ja uzreiz nespēj samaksāt par traktoru, pārdevis gatavs gaidīt līdz ražas novākšanai, par savu «laipnību» pieskaitot klāt procentiņus, kas kopā ar pamatmaksu iznāk pat vairāk par piecu gadu graudu ražu. Ir arī morālie aizstāvnieki. Kad tika likti pamati Latvijas Lauksaimnieku savienībai, neskopojās ar gaišās nākotnes solījumiem un zvērēja, ka nu lauku cilvēks atradīs īsto vietu. Drīz

izrādījās, ka šī savienība ir lielsaimniecību dievs un aizgādnis. Nu bet arī tām vairs neder. Radās Latvijas zemnieku federācija, kura mūžīgu uzticību zvērēja tieši sīkajiem zemniekiem un galvoja dažu gadu laikā visus apbērt ar traktoriem un citām lauksaimniecības mašīnām. Diez ko vis nesteidzas. Ir vēl arī zemnieku fonds. Bet nu nācis klajā aicinājums pagastos veidot zemnieku biedrības — arī tās nekādus kalnus nespēj gāz. Varbūt, ka laiks jau ķerties pie kādas vēl jaunākasa organizācijas radīšanas.

Bet tajā pašā laikā uz vietām bieži vien cenšas apslāpēt zemnieku pašu iniciatīvu. Piemēram, Rožkalnu pagastā kāds pussimts zemnieku saimniecību nolēmušas atdalīties no vietējās paju sabiedrības «Dzintars», par tajā esošajām mantiskajām un darba paju summām privatizēt zināmu daļu tehnikas un lopu. Martā viņi reģistrēja savu kopdarbības uzņēmumu ar visiem pienācīgajiem dokumentiem, valdī no septiņiem un revīzijas komisiju no trim cilvēkiem. Un kas iznācis?

Šīs sabiedrības valde iesniegusi tiesā paju sabiedrību, vēlas saņemt trīs simtus tūkstošu rubļu. Ne naudu, bet tehniku un lopus, kuru saraksts iesniegts. Mēnesis pagājis, par to nekur nav bijis izziņots, tālā, citu pretendentu nav un zemnieki spriež, ka viņiem jāiegūst pieprasītais. Ir izlēmuši, kuru no zinātajiem rīcībā nodot traktorus, lai ar tiem apstrādātu laukus visiem kopdarbības dalībniekiem. "Dzintars" tam nepiekrīt.

Tiesa vēl nav teikusi savu vārdu, par to vēlāk, lai nepārmet, ka kaut kādā ceļā izdaram spiedienu. Bet suns lūk, kur aprakš — zemnieks tomēr nevar dzīvot un strādāt, kā viņam šķiet iespējamāk un labāk. Vismaz pagaidām, kamēr tiek pie sava mašīnu un traktoru parka, neviena no organizācijām viņam nepalīdz, nekāda servisa, par ko tik daudz runāts, nav. Ir tikai valodas. Lūk, šie zemnieki gribot izputināt paju sabiedrību, nodarīt postu pensionāriem, kuri tās apgādniecībā.

Bet šis pussimts zemnieku grib tikt tikai pie tā, kas ir viņu daļā, un ne vairāk, paju sabiedrībā bez viņiem vēl paliek ap 310 biedriem. Šīs «atkritēju» daļas kopīgā summa ir kādi pieci simti tūkstoši rubļu no visas mantas bilances vērtības. Vai tad

patiešām reizē ar to dibenā noiet visa paju sabiedrība «Dzintars»? Tās valde tomēr nevēlas šķirties no pieprasītās daļas un nu uzaicināta uz tiesas paršiem.

Tāda ir lietas būtība, kas uz Preiļiem atveda Rožkalnu pagasta zemnieku pārstāvjus — viņu kopodarbības sabiedrības valdes priekšsēdētāju Elgu Upemeci, kuras saimniecībā ir ap 40 hektāriem zemes, Lariju Lazdāni, kura, tā sakot, ir visturīgākā šajā sabiedrībā, jo no «Breša zemniekiem», savu 92 hektāru apstrādāšanai vīrs Jāzeps sagādājis tehniku un novietnes lopiem, kaut gan iekrituši parādos, un kura tāpat ievēlēja vadošos amatos, kā arī pagasta priekšsēža vietnieks zemnieku jautājumos, LLA Ekonomikas fakultātes šī gada absolvents Aivars Strakšas — viņa jaunākā brāļa Jāņa saimniecībā ap 30 hektāriem zemes (visiem šajā pagastā konkrētas platības vēl nav iemēritas). Viņi tikās ar rajona izpildkomitejas lauksaimniecības pārvaldes vadību, ar republikas lauksaimniecības ministru, kurš lodien bija Preiļos, un savu «ciemošanos» noslēdza Latvijas zemnieku savienības rajona koordinācijas centrā. Mūsu partija materiālos labumus nav spējīga piedāvāt pat tagad, kad aizvien aktīvāk sākam gaidīt Saeimas vēlēšanas, bet vismaz uz klausām cilvēkus, morāli uzmunšinām. Tas vēl lielu reizi atgādina, ka, lai kaut nākotnē kas mainītos darba zemnieka stāvoklī, tam pašam jāiesaistās valsts pārvaldē no pagasta līdz Saeimai.

Rožkalnieši, ņemot vērā grūtības ar lauksaimniecības produktu realizāciju, bet tajā pašā laikā tukšos veikalus un milzīgās cenas, ieplānojuši, kādas nozares attīstīt vairāk, kur un kādus veidot pirmapstrādes punktus. Un viņu ieceres nav utopiskas, tās stingri piezēmas vietējiem apstākļiem un vietējai varēšanai.

LZS nenogurusi ir par to, ka visnotaļ jāatbalsta zemnieku iniciatīva un viņu darbības griba. Grūti ir bijis lauku ļaudis ierosināt šai atmodai, bet ja viņi jau pašā sākumā cietis fiasko, tad darba spars apdzisis uz visiem laikiem. Un ne tikai Rožkalnu pagastā jau tik tālu, ka reizēm visam gribas atnest ar roku. Kam tas izdevīgi?

Antons Rancāns,
LZS Preiļu rajona koordinācijas
centra vadītājs

Zemnieku svētki

Šogad daba neskopojas ar saulainām dienām, daždien derētu pat kāda lietus lāse. Bet 18. jūlijā lietus gan nebūs vajadzīgs, — lai netraucē mūsu zemniekiem tā pa istam izklaidēties, atpūsties no ikdienas darba. Zemnieki šai dienā no Bauskas, Dobeles, Jelgavas, Tukuma, Rīgas un Preiļu rajoniem tiek aicināti uz Zemnieku svētkiem. Tie šoreiz notiks Jelgavas rajonā, gleznainajā Vilces gravā, kas atrodas apmēram 8 km no Elejas uz Tērvetes pusi.

Svētki sāksies sestdien plkst. 14.00 un ilgs gandrīz līdz svētdienas rītausmai. Iecerēta plaša profesionālo sacensību programma. Vīri sacentīsies pļaušanā, dūšīgākie varēs demonstrēt spēku vezuma vilkšanā. Sievas savu-

kārt varēs parādīt izveicību gan ūdens nešanā ar nēšiem, gan sviesta kuļšanā, gan arī ar izdomu uzklāt gaumīgāko azaida galdu. Var jau būt, ka zirga jūgšanā arī kāda sievieškārtas sacensone pārspēs stiprā dzimuma pārstāvi. Katram uzvarētājam tiek solītas dzīvē labi noderīgas balvas. Būs arī īsti sportiskas nodarbības — pludmales volejbols, virves vilkšana, rokas saliekšana, jaunā stafete u.c. Kā viens no saistošākajiem notikumiem svētkos solās būt pāru sacensības. Katrā pāri partneriem jābūt pretēja dzimuma. Tāpat kā dzīvē, arī šajā spēlē partneriem jāpalīdz viens otram visus šķēršļus pārvarēt. Tas pāris, kurš izrādīsies veiklākais, tiks šo svētku ZĪĶERPĀRA godā.

Bērņus, kuri maķenīt paaugušies, uz svētkiem var ņemt līdzi. Savas izdarības paredzētas arī viņiem.

Šķiet, ka garlaicīgi nebūs nevienam, jo starplaikos līdz pat novakarei spēlēs kapela «Jelgavnieki». Savu līdzdarbošanos svētkos apsolījis arī tikko notikušā festivāla «Latvju ziņģe-92» laureāts Vilis Ozols.

Par gardumiem un dzērieniem arī tiek domāts. Slāpes ar paniņām Vilces pienotava sola dzesēt par brīvu.

Par odiem nebūs jābēdā — tos ugunskurs aizgaisīs. Un ballē līdz pirmajiem gaiļiem spēlēs populārais Zaļenieku deju orķestris.

V. OZOLS,
pasākuma orgkomitejas loceklis (Jelgava)

F. Kemps

Gersikas karaļa valsts

(1943) *Pirmpublicējums*

2. turpinājums.

Sākums laikraksta 2. jūlija numurā

Nu šo kronikas stāstējuma radzams, ka Reigas veiskups ir pamateīgi gatavojis savu karagājini, sasaukdams vysus sev padātus livus un latgaļus, vysus atgōjejus nu svešom zemem, lai saucamūs «peregrinus». Veiskups ir gatavojis vysā klusumā tai, ka Vysvolds pat naspēja pretinikim izīt priškā un atsist uzbrukumu pilsātai. Tikai pi vōrtim pamaneja pretinikus un tū, vōrtu sorgus nūsytuši, bez zaudejumim igōja Gersikā un sōka kaut dzeivotojus, un pusteit bazneicas, nujemdami zvonus un svātōs bildeis un cytus bazneicu skaistumus.

Kristeigais karaspēks, kuru Roma syuteja izplateit un aizstovēt kristeigumu pogonu zemē, nūdadzynoj kristeigōs bazneicas un tōs montu apgrob tōdel vīn, ka kēneņš Vysvolds nagribēja pasadūt Reigas veiskupa kundzeibai. Kronika pimiņ vel, ka veiskupa karaspēks tūmār iturejis cinu kristeigam pilsātas vōrdam un mozok kovuši cylvākus, mozok grobuši montu. Bet turpat pastōsta, ka bazneicas nūdadzynōja un svātumus pajeme leidza ar cytu laiceigū nu Polockas voi nu Novgorodas. Varbyut ari Reigas veiskupam na tik daudz ryupeja poša Vysvolda iznycynōšona, kai krīvu ortodoksōs bazneicas īspaida paralizēšona Daugovas upes krostūs. Un Alberts tū panocs, jo jam beja stypra aizmugure — lelō katoliskō Roma un vysa vokoru Europa.

Latgališu zemē, pi karaļa Vysvolda Gersikas pils apcītynojūmim ari sasadyure divejas kulturas: Europas Romas kultura ar Bizantijas austrumu kulturu. Pēc ilgom ceiņom uzvareja Roma, kuras valdeišona te ari pastoveja vairokus godu symtus.

Nav nu svora kaidas tauteibas ir bejis kēneņš Vysvolds. Daudzōs valstis pat vēl šudin vouldušōs dinastijas nav nu tōm pat tauteibom, kuras pōrvolda. Nu svora ir tys, ka Latgales karalis ir bejis suverens, pastoveigs kungs, ka jō dzeislōs riteja karaliskais asnis un sovus senejūs latgaļus jis sauce par «munu tautu», sovu Gersiku par «tāvu montōjumu».

Vysvolds par sīvu sev beja vedis litaviša Daugerula meitu. Tai tod šis kēneņš ivāroja vacōs kristeigu valdiniku tradicijas: najemt sīvu nu sovīm pavalstnikim, lai ar rodu byušonom nasacelt sarežģejumus ikšējā valsts politikā. Ari veiskups Alberts skaiteja Vysvoldu par suverenu kungu un sīedze ar jū leigumus.

Kēneste teik sadalāta

Gersikas sagraušonas nūtykumu Livonijas kronika apstōsta toļok tai:

«Pēc tō veiskups un vysš karaspāks, sadalejuši sovā storpā vysu laupejumu,

atsagrīze kūpā ar kēnenīni un vysīm vanginikim uz sovu zemi; un kēneņam tyka paziņots, lai jis atīt uz Reigu, jo tik jis grib tagad mīru turet un dabot atpakaļ vanginikus.

Un jis atnōce un lyudze pīdūšonu par sovīm pōrkōpumim, sauce veiskupu par tāvu, pazemeigi lyudze vysus latinišus kai sovus kristeigūs brōjus, lai jī aizmērst agrōkus ļaunumus, lai dūd jam atpakaļ mīru un atdūd sīvu un vanginikus, aizrōdeidams uz guni un zūbynu, ar kū kai ar reikstem jū pōrmōcejuši latiniši. Tod veiskups ar vysīm savejim apsazalōj par lyudzušūs kēneņu un lyka jam priškā mīru saceidams: «Jō gibi nōkūtnē sorgōtis nu sadraudzeibas ar pogonim tai, ka najautku myusu bazneicu un reizē ari tovu kristeigu krīvu zemi nalaupēitu kūpā ar litavišim; jo grib sovu valsteibu nūdūt svātas Marijas bazneicai par myužeigu dōvonu, lai nu myusu rūkom par jaunu tū sajemtu atpakaļ un leidza ar mums pīcōtūs par mīra jyuga apstyprynōšonu; tikai tod atdūsim tev kēnenīni ar vysīm vanginikim un vysod snēgsim tev uztycamu paleigu.» Šu mīra veidu kēneņš pijeme un apsūleja, ka nōkūtnē byus vysod uzticeigs svātos Marijas bazneicai, un apsūlēja sorgōtis nu pogonu nūdumim un vinōtis ar kristeigim; un sovu valsti jis nūdeve tai pošai bazneicai un sajēme tū atpakaļ nu veiskupa rūkas leidza ar trejim gūdeigi pasnāgtim karūgim, un, atzeidams jū par tāvu, apstyprinoja, ka jis nōkūtnē grib atklōt jam vysus krīvu un litavišu ļaunūs nūdumus. Un tyka atdūta jam kēnenīne leidza ar cytim vanginikim un jis pīceigs atsagrīze sovā zemē, un, sacausis sovus ļauds, kas beja aizbāguši, sōka otkon celt sovu pili; un tūmār vālōk jis isajauce litavišu vilteibōs, aizmērsa apsūleitu uzticeibu un ceški sarīdēja pogonus pret vōcišim, kuri beja Kūknēsē.»

Ar tū beidzās kronikas stāstējums par Gersiku un jōs kēneņa Vysvolda tragediju. Tys nūtyka 1209. godā. Tai tod vasalus sešus godus, pat vairōk, vajadzēja veiskupam Albertam gatavōtis, lai nūstumtu sev nu ceļa šu styprū latgaļu valsteibu. Tys tyka panōkts ar tū diplomatiskū tymūs laikūs parostū gojīni. Ikarotu valsti bazneicas atdūd atpakaļ paveiktam kēneņam nu kura prosa tikai bazneicas vēskundzeibas atzeišonu. Vysvolda pilsāta tyka izpūsteita, ļauds izkauti, monts apgrobts, palikuši dzeivi izbāguši pa mežim, pate kēnenīne ar vysīm sovīm ļaudim sajemta vangeibā un atvasta uz Reigu. Taidā grytā stōvūklī veiskups Vysvoldam lik priškā slēgt mīru ar vysaidim nūsacejūmim. Te ir šō mīra leiguma akts latgaliskā tulkōjumā un latinu volūdas.

Nu cytim dokumentim zynoms, ka tej treju karūgu svineigō pasnēgšona Vys-

voldam ir nūtykuse Reigā svātō Pītera bazneicas pogolmā. Tai tod divejas provinces nu Gersikas valsts veiskups ir tūmār paturējis sev. Tōs provinces varēja byut tyvokōs Reigai, laikam Tōlova un vēl kaida cyta, par nūžalōjumu šū picu provinču vōrdi kronikōs un leigumā nav nūsaukti un pagaidom mums nav zynomi, koleidz atsarasss varbyut kaidi jauni kroniku dokumenti. Te tulkojumā nu latiniskōs volūdas ir tys leigums, kuru veiskups Alberts nūslēdze Reigā ar kēneņu Vysvoldu: ...

Kronika stōsta, ka Vysvolds par jaunu uzcēlis sovu pili, tūmār nav atsaturejis nu draudzeibas ar litavišim un lauzis dūtū veiskupam vōrdu. Te vysaidi var dūmōt par šīm nūtykumim. Mīra leigumu ar Reigas veiskupu Vysvolds ir pijemis spaidu ceļā. Vōciši jam uzbruka nagaidūt, atjēme karalīni un sajēme vangeibā vysu karaļa saimi. Pošam karaļam beja pat jōbāg pōri Daugovai (varbyut uz Lītovu, pi sova sivas tāva). Acim radzūt Alberts vareja pavysam iznycynōt šū latgaļu valsti. Bet tai kai Vysvolds palykto breivs un ar litavišu paleidzeibu jis vareja valsti atjaunot un Reigai styprī atsarībt, tod veiskups atroda par prōteigōku Vysvolda personā igyut sev draugu un uztycamu dālu. Tam nūlyukam ari beja sareikōta Reigā lela svineiba ar treju karūgu pasnēgšonu, ar karalines atdūšonu atpakaļ un ar daļas un Gersikas valsts dōvynōšonu Vysvoldam.

Sis leigums ar Albertu varbyut stōveja pretrunā cytam leigumam, kurs Vysvoldam beja slāgts ar Lītovu, jo kai radzam, ar litavišim jam ir bejušas ilgās un stypras saisteibas, ka pat sovu karaspāku litaviši na reizi beja davuši Vysvolda vadeibā, kod tys gōja karēt ar krīvim uz Opskovas pusi voi uz Igauniju.

Vysvoldam tagad beja jopylda divi leigumi: vīns breivais ar Lītovu, ūtrs uzspis-tais ar Livonijas veiskupu. Un Vysvolds atroda par lobōku pildeit pyrmū leigumu un turetīs kūpā ar Lītovu. Vōciši to navareja pacist un klusumā gatavōjās Gersiku pavysam iznycynōt, kas vālōk ari nūtyka.

Pēc trejim godim, kod Vysvolds jau beja atjaunojis sovu Gersiku, 1212. godā tej otkon kronikā teik pīmineita:

«Polockas kēneņš pa tū laiku syuteja un aicynōja veiskupu nūlykdams tam dīnu un vītu, lai tys itū tam priškā pi Gersikas un atbildeitu par livim, kas agrōk beja jō nūdavu moksōtōji, un lai ar sovom sarunom sagatavōtu tergotojim drūšu ceļu pa Daugovu un atjaunotu mīru, lai varetu vīglōk turetīs pret litavišim.»

Toļok kronika stōsta, ka te Gersikā, beja isaroduši: Reigas veiskups ar sovīm veirim, Polockas kēneņš, Opskovas kēneņš Voldemars (Vladimirs), latgaļu un līvu kungi (seniores) un daudz tergotoji ar kudžom. Un vysī apjūze iručas, lai nūsadrūšinōtu pret litavišu varbyuteju uzbrukumu. Tai tod Gersika tymā laikā ir bejuse par diplomatisku sarunu un leigumu slēgšonas centru.

Turpmāk vēl

Televīzijas programma

Piektdiena, 10. jūlijs

LATVIJAS TV I

9.00 Programma «Nealkarība». 9.30 Balets, balets... Jaunie latviešu baleta solisti. 18.00 Ziņas. 18.10 Reklāma. 18.15 Kinožurnāls «Māksla» Nr.2/3.18.35 H.Alvens. I.zviedru rapsodija.18.50. Luksafors. 19.10 Globuss. 19.35 Mūzikas senioriem. 20.00 Multiplikācijas filma «Ceļa pasaka». Miedzīpš nāk... 20.25 Reklāma. 20.30 Panorāma. 21.00 Sludinājumi. 21.05 Sports. 21.10 P.Bessons. «Dzīvnieku diaoļgs». Daugavpils teātra izrāde. 21.30 Raidījumu programma. 21.35 M.Ziverts. «Kāds, kura nav». Latvijas Dailes teātra izrāde. 23.20 Nakts ziņas. 23.35 Baltijas kausa izcīņa futbolā. Latvija — Igaunija. 2.puslaiks.

LATVIJAS TV II

17.00 CNN ziņas. 18.00 Ziņas. 18.10 Reklāma. 19.15 Tikšanās Mārupes ielā (krievu val.). 19.40 Reklāma.

OSTANKINAS TV

19.45 Labu nakti mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.35 Raidījumu programma. 20.40 «Skafiens» un citas programmas piedāvā... «Brinumu lauks» u.c.

Sestdiena, 11. jūlijs

LATVIJAS TV I

8.45 Kristīgā pasaule. 9.00 Latvijas hronika. Nr. 11. 9.10 Baleta zvaigznes. 10.00 Bērniem. Kārumnieks. 10.15 Skaitļumam un veselībai. 10.45 Blēņu pasakas un dziesmas bērniem. Aktrise L.Pupure stāsta I.Ziedopa pasakas. Dzied «Dzeguzīte». 11.20 Cilvēks zvēru pasaulē. 11.50 Mākslas filma «Meklējot kapteini Grantu». 3.sēr. 12.55 Globuss. 13.20 F.Direnmatš. «Spēlēsīm Strindbergu!». 15.05 Mākslas filma «Maija un Paija». 17.35 Dzied P.Domingo. 18.00 Perspektīva. 19.00 Pasaules kausa izcīņa skeitbordā. 19.30 Eiropas kaledioskops. «Deutsche Welle» pro-

LATVIJAS TV II

23.00 Ziņas (krievu val.). 23.10 Sludinājumi un reklāma.

KRIEVIJAS TV

7.00 Vēstis. 7.20 Reklāma. 7.25 Lietišķu cilvēku laiks. 7.55 Vaļasbrīdis. TV ateljē. 11.10 Studija «Nota Bene». 11.50 «Santabarbara». 60.sēr. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 15.00 Ziņas bērniem. 15.15 Pirmais puslaiks. 15.30 Senās mūzikas akadēmija. 16.15 Informatīvi komerciāla programma. 17.00 Atvērtā pasaule. 17.45 Irkutskas TV dokumentāla filma. 18.10 Tā mēs dzīvojam. 18.45 «Tiesneši». TV cikls par Krievijas Konstitucionālo tiesu. 18.55 Reklāma. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Zelta pieši. 20.00 Programma «Eks». Kriminālpaizņojumi. 20.10 Džentlmeņu šovs. 20.40 Mākslas filma «Robinsoniāde jeb Mans angļu vec-tētiņš». 21.55 Reklāma. 22.00 Vēstis. 22.20 Krievijas Konstitucionālās tiesas zālē. 22.35 Krievijas Federācijas AP sesijā. 23.00 Vakara salons.

gramma. 20.00 Multiplikācijas filma «Putnu un zvēru karš». Miedzīpš nāk... 20.35 Reklāma. 20.30 Panorāma. 21.00 Sludinājumi. 21.05 Sports. 21.10 Raidījumu programma. 21.15 «Sudmalīņu» dienasgrāmata. 21.55 «Vecais ratiņš» pie «Latvju ziņģes».

LATVIJAS TV II

14.00 Augsti slavē, Kungs, manu dvēseli!

OSTANKINAS TV

14.20 Raidījumu programma. 14.25 Grāmatu galds. Mākslas filma «Vieglie soļi». 16.25 Bravo. 17.55 Biļiņe Maija. 18.25 Mākslas filma «Slepavība» no seriāla «Korupcija». 19.45 Labu nakti mazuļi! 20.00 Ziņas.

20.35 Raidījumu programma. 20.40 Zem Zodiaka zīmes. «Vēzis». 22.05 Eiropa plus... 23.00 Ziņas. 23.20 Raidījumu programma. 23.25 Nakts kānāls.

KRIEVIJAS TV

7.00 Vēstis. 7.20 Jekaterinburgas kinostudijas filma «Ēģiptietis». 8.00 Basketbola apskats. NBA. 8.30 Neizzinātais visums. 9.20 Eskulaps. 9.30 Jajums vairāk nekā... 10.00 Videokanāls «Plus vienpadsmit». 12.00 Ansambļa «Berjzoka» koncerts. 13.00 Vēstis. 13.20 Polijas multiplikācijas filma «Par Bojeku un Ļojeku».

Svētdiena, 12. jūlijs

LATVIJAS TV I

9.00 Musica humana. K.Ulmaņa piemīpības dievkalpojums Bēzres baznīcā. 10.00 Pasaka, pasacīna... 11.30 Skabarga. 12.15 Mākslas filma «Meklējot kapteini Grantu». 4. sēr. 13.20 Vārds Pasaules Dievturu sadraudzes dižvadam M.Griņam no ASV un Vecāko padomes priekšsēdētājam J.Siliņam. 13.35 Atvasara. 14.05 Misionāre A.Irbe par darbību Indijā. 15.10 B.Rubesa «Fango Lugaņo». B.Rubesas trupas (Kanāda) izrāde. 17.00 TV viktorīna jaunatnei «Visu vai neko». 18.25 Partitūra. S.Ozava. 19.10 Starptautiskā kultūras programma «Alise». 20.00 Multiplikācijas filma no cikla «Avārijas brigāde». Miedzīpš nāk... 20.25 Reklāma. 20.30 Panorāma. 21.00 Sludinājumi. 21.05 Sports. 21.10 Raidījumu programma. 21.15 Starptautiskā folkloras deju festivāla «Sudmalīņas - 92» noslēguma koncerts. 23.45 Baltijas kausa izcīņa futbolā. Latvija — Lietuva. 2.puslaiks.

OSTANKINAS TV

8.15 Rīta agrumā. 8.55 Viss ir iespējams. 9.25 Rīta zvaigzne. 10.15 Zem p zīmes. 11.05 IX tautas daiļrades TV programmu festivāls «Varavīksne».Šveice. 11.40 To jūs varat. 12.20 KTV I un «France International» programma. 13.00 No seriāla «Sav-

14.25 Tenisa apskats. 14.55 Trumpja dāma. 15.25 Teātra cienītājiem. Kurš palīdzēs teātrim? 16.15 Krievijas ceļojumu birojs. 17.00 Kontrasti. 17.40 Krievijas parlamenta vēstnesis. 17.55 Programma «A». 18.55 Reklāma. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Jautro un asprātīgo klubs «Piemaskavas jaunieši». 20.15 Mākslas festivāls «Ielūdž Sarkainās laukums». D. Stjuarts un Londonas kamerorķestris. 22.30 Reklāma. 22.35 Vēstis. 22.55 Krievijas Konstitucionālās tiesas zālē. 23.10 Mākslas filma «Strazdi».

vaļas rezervāti».6. filma. 13.30 Mākslas filma «Marks un Sofija». 6.filma. 14.00 Ziņas. 14.15 Izvēlas jaunā paaudze. 15.05 Ceļotāju klubs. 15.55 Pasaules tautu pasakas. 16.05 Panorāma. 16.45 TV locis. 16.55 V.Disnejs piedāvā... 17.45 Ziņas. 18.00 V.Talizina un T.Dogļeva. 18.35 Mākslas filma. 21.00 Nedēļas notikumu apskats. 21.45 Sportiska nedēļas nogale. 22.00 Muzikāls vakars Krievijas kultūras akadēmijā. Pārtraukumā — 23.00 Ziņas.

KRIEVIJAS TV

7.00 Vēstis. 7.25 Krievu XVIII gs. skulpturālais portrets. 7.45 NBA meistarsacensības. 8.45 Ja grabat, ticiet... 9.15 Klaunu festivāls. 10.00 Grāmatu grāmata.20.sēr. 10.30 Re,kur viņi... 11.00 «Karjera». Menedžeru konkursa otrās atlases turnīrs. 12.00 Dzejas teātris. V.Hjebņikovs. 13.00 Vēstis. 13.20 Diletantu dialogi. 13.55 XX gadsimts — kadri un aiz kadra. 15.00 ASV kino nedēļas prezentācija. 15.30 Autosports «Formula - 1» klasē. 18.00 Patiesības mirklis. 18.55. Reklāma. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Es nevaru dzīvot bez Krievijas. 21.00 Kriminālkanāls «Pilnīgi slepeni». 21.55 Reklāma. 22.00 Vēstis. 22.20 Mākslas filma «Gājiens uz teātri». 23.50 Roka kafējnīca.

Gaišā cilvēka piemiņai

3. jūlijā pagāja 85 gadi, kopš Rēzeknes apriņķa Galēnu pagasta Brišku sādžā kārts šūpulis pedagogs Pēterim Priževotam.

1911. gadā ģimene dodas uz Tveras guberņu un apmetas Rževā, kur tēvs sāk strādāt uz dzelzceļa.No turienes pēc trim gadiem pārceļas uz Novosokolņikiem, kur Pēteris uzsāk skolas gaitas.

Dzimtenē Priževoti atgriežas 1920. gadā, tēvs dzelzceļnieka gaitas turpina Rēzeknes II stacijā. 1923. gadā Pēteris beidz pilsētas I pamatskolu un turpmākos četrus gadus mācās Rēzeknes valsts ģimnāzijā un pēc absolvēšanas iestājas LU Matemātikas fakultātē. Viņš bija viens no studentu biedrības «Latgale» dibinātājiem. Augstskolu beidza 1934. gadā ar matemātikas maģistra grādu.

Desmit gadus nostrādāja Aglonas ģim-

nāzijā. Pateicoties direktora Dr. A. Broka pašaiļiedzīgajam mūža darbam,tā kļuva par vienu no priekšzīmīgākajām vidējām mācību iestādēm Latvijā. Bet radās arī skaudīgi un ļaunprātīgi cilvēki, kuri A. Broku nosūdzēja vācu okupācijas varai un 1941. gada 30. decembrī šis cēlais tautas darbinieks tika apcietināts. Uzklaušot kolēģu lūgumu, Aglonas un Jau-naglonas ģimnāziju vadību uzņēmas P. Priževovs, līdz ar to viņam sākās visgrūtākās dienas.

1942. gada 22. janvārī notika liela nelaime — skolā izcēlās ugunsgrēks, izdega ēkas dienvidu korpus un arī vidusdaļas trešais stāvs. Jaunais direktors mēģināja atjaunot vienu korpusu, bet materiālu sagādāšana un darba spēka trūkums radīja nepārvaramas grūtības. Tikai pateicoties

skolotāja Franča Stroda varonīgajam darbam, šis plāns lika īstenots.Bet apkārtne izplatījis tīfs un visas Daugavpils apriņķa skolas slēdza. Aglonas ģimnāziju izolēja no sabiedrības un tā varēja strādāt.

1944. gadā Priževoti dodas bēgļu gaitās uz Vāciju un apmetas Alttingā, kur 1945. gadā tiek nodibināta latviešu ģimnāzija un P. Priževovs atsāk skolotāja darbu. 1949. gadā dzīves ceļš viņu aizveda uz ASV — uz Indianopoli.

P.Priževovs izaudzinājis trīs dēlus. Vecākais Ēvalds ir gleznotājs.

1967. gada 3. jūlijā skolotājs P. Priževovs aizgāja mūžībā. Mēs, simti bijušo Aglonas ģimnāzijas audzēkņu, vienmēr atmiņās paturēsim sava skolotāja gaišo piemiņu.

D. Jermolovičs

Jaunais vēstures skolotāju sagatavošanā

Jau ceturto gadu Daugavpils pedagoģiskajā institūtā, pavisam drīz — Daugavpils Universitātes Filoloģijas fakultātē, pastāv vēstures specialitāte. To beigušie saņems vidusskolas vēstures skolotāju diplomus. Līdz šim vēsture bija filoloģijas fakultātes studentu otrā specialitāte, ar tiesībām mācīt pamatskolā.

Šogad, sakarā ar augstskolu reorganizāciju, būtiski izmainīsies skolotāju sagatavošana ne tikai vēsturē, bet arī pārējās specialitātēs. Skolotāji tiks gatavoti divos līmeņos: deviņgadīgajai skolai, ar četrgadīgu apmācības kursu un vidusskolai — koledžai ar piecgadīgu apmācības kursu. Tiem, kas vēlēšies mācīties četrus gadus, blakus pamata specialitātei vēsturē būs jāizvēlas vēl divas citas specialitātes no iesūtītā esošām. Spējīgākie studenti, uzrādot teicamas sekmes, pēc ceturta kursa varēs turpināt mācības un iegūt blakus esošajām trim specialitātēm bakalaura grādu un tiesības mācīt vēsturi vidusskolā.

Būtiski izmainīsies arī pats mācību process. Tiks samazināts auditoriju stundu skaits vispārējo vēstures kursu apgušanai. Toties palielināsies pedagoģijas praksei atvēlēto nedēļu skaits, studentu pāries uz speckursu un specsemināru sistēmu. Tas dos iespēju augstskolas pasniedzējiem lasīt nelielus, bet daudzveidīgus kursus, elastīgi mainot tematiku, attiecīgi dzīves prasībām. Būs arī jaunas disciplīnas, tādas kā vēsturiskā ģeogrāfija, etnogrāfija, novadpētniecība, muzejmācība, reliģijas vēsture un daudzas citas. Liela nozīme tiks veltīta vēstures mācīšanas metodikai, sevišķi praktiskajām nodarbībām. Viena no lādām būs maketu un uzskates līdzekļu izgatavošana vēsturē, kā arī ekskursiju metodika vēsturē u.c. Paredzētas divas speciālās prakses: arheoloģijā un muzeju arhīvu praksē. Nākošajiem vēsturniekiem katru gadu būs jāraksta vairāki kursa referāti, jāaizstāv kursa darbi.

Šogad uzņemsim divas mācību grupas: ar latviešu un krievu apmācību valodu. Sākot ar otro kursu, abām grupām lekcijas būs jāklusās valsts valodā. Iestāju eksāmenu vēsturniekiem būs jākārto vispārējā vēsturē, kurā tiks ietverta arī Latvijas vēsture. Eksāmena jautājumi balstīsies uz vidusskolu izlaiduma eksāmenu programmu. Nekas vairāk par vidusskolas programmu nebūs jāzina. Krievu skolas beigušajiem pievienosies vēl pārrunas valsts valodas zināšanu pārbaudei. No š.g. 16. jūlijā Daugavpils pedagoģiskajā institūtā darbosies sagatavošanas kursi, tai skaitā arī vispārējā vēsturē. Pieteikties līdz 10. jūlijam. Gaidām nākošos vēsturniekus, kuriem priekšā — Latgales izpēte!

MūSU ADRESE: 228400, Daugavpils, Vēstures katedra, 23562 — uzņemšanas komisija.

G. Barkovska,

Vēstures katedras vadītāja, docente

Visiem durvis vaļā

Šodienas ekonomiskā situācija Latvijā, un ne tikai, bet jo sevišķi lauku iedzīvotājus ir piespiedusi gandrīz atteikties no celtniecības. Tās materiālu cenas pašlaik ir ļoti augstas, tāpēc ne katrs spējīgs iegādāties. Bet arī mums, ražotājiem gribas dzīvot šajos grūtajos laikos. Dārgi ir izejmateriāli, enerģija, degviela, ceļas darba algas un dažādi nodokļi. Nekas cits neatliek, kā skaitīt katru kapiku, kura saistīta ar ražošanu, un iekļaut gatavās, saražotās produkcijas cenā. Un tomēr rezultātā varam cerēt tikai uz dažiem peļņas procentiem.

Bet — produkcija guļ noliktavās, jo tā ir it kā dārga. Salīdzinājuma varu pateikt, ka viens pamatu bloks maksā tikpat daudz, cik četras paciņas rakstāmpapīra.

Grūti atrast noietu betona un dzelzbetona konstrukcijām. Tāpēc esam nolēmuši uz izdevīgiem un atvieglotiem nolikumiem piedāvāt savus izstrādājumus, sevišķi zemniekiem, jo viņi ir mūsu barotāji.

Pirms minēt piedāvājam atvieglojumu variantus, gribu teikt, ka savām konstrukcijām garantējam visaugstāko kvalitāti.

Daži interesenti ir nobijušies no mūsu cenām un meklē lētākas iespējas. Esmu pārliecināts, ka tā var rīkoties tikai vienas dienas saimnieki, un ne jau rītdienas. Ne vienmēr labāks ir tas, kas lētāks! Sevišķi, ja runa ir par apdares virszemes materiāliem. No šīs grupas piedāvājam sekojošus: pamatu blokus, bordakmeņus, gājēju ceļu plātnes, siltumtrases elementus, aku un ceļu caurtekas, žogu elementus un daudz ko citu. Varam izpildīt pagaidām gan ne sarežģītus celtnie-

cības darbus — izbūvēt pagrabu, ielikt pamatus saimniecības ēkai, izdarām pakalpojumus ar buldozeru un ekskavatoru. Varam veikt lauku pievedceļus, nelieku uzbērumu būvniecību tuvākajā reģionā un tamlīdzīgi.

Lai zemnieks varētu iegādāties mūsu gatavo produkciju, nepieciešams uz reizes iemaksāt tikai 50 procentus no kopējās vērtības, otru maksājuma pusi var izdarīt sešu mēnešu laikā bez procentiem. Citām fiziskajām personām jāmaksā 60 procenti, atlikums jādzēš sešu mēnešu laikā ar 5 procentu maksu no atlikuma vērtības par kredīta izmantošanu. Uzņēmēj sabiedrībām ir attiecīgi sešdesmit procenti un 15 procentu maksa sešu mēnešu laikā no atlikuma vērtības par kredīta izmantošanu.

Šie noteikumi ir nemanīgi. Pastāv arī dažādi starpvarianti, kas var būt sarunāti uz vietas, noslēdzot attiecīgus līgumus.

Perspektīvā domājam, ka varēsim manipulēt arī ar taumalīta materiāliem, kurus paši ražosim. Informācija par to jau bija «Novadnieka» 2. jūnija numurā. Bet tam vēl vajadzīgi lieli līdzekļi, lai mēs varētu sākt šo deficīto preču ražošanu. Ļoti ceram uz palīdzību no rajona budžeta. Bet tas vēl ir atklāts jautājums. Ceru arī uz to, ka šeit izklāstītā informācija būs iemesls daudzām pārdomām.

Vēl gribu teikt: ja atrodas cilvēki, kuri tic mūsu dzīvotgribai, lūdzu pieteikties uz celtniecības darbu vadītāja amatu. Mūsu telefoni 65011, 65021 Rušonas pagastā.

I. Pličs,

SIA «Tauma — Eikša»
direktors rīkotājs

Lauku sporta spēles

• Lauku sporta spēļu programmā iekļautas arī veterānu sacensības. Tajās piedalās sievietes no 35 gadiem un vīrieši no 40 gadiem un ik pēc pieciem gadiem veido savas vecuma grupas. Ar finālsacensībām Ozolnieku mājgājās sporta bāzēs noslēdzās šī gada veterānu spartakiāde — pēc kārtas jau 29.

Mūsu basketbolisti diemžēl palika bez medaļām, toties vieglatlētikā 1. grupā sudraba medaļas izcīnīja Aglonas vidusskolas direktors F. Pušņakovs — 100 metru skrējienā (12,3 sek.) un tāllēkšanā (5,64 m). Bronzas medaļu 100 metru distancē izcīnīja Salas skolas direktore Valentīna Liniņa. Sporta veterāns A. Volonts, pārvarot 1,40 metru augstumā novietoto latīņu, ieguva bronzas medaļu augstlēkšanā. Pie bronzas medaļas tika arī šo rindu autors.

Jāpiezīmē, ka šī spartakiāde vienlaikus bija arī republikas meistarsacīkstes vieglatlētikā veterāniem, un uzvarētāji tika apbalvoti ar republikas diplomiem un medaļām.

Dažādu objektīvu iemeslu dēļ sacensības nestartēja rajona labākie veterāni: M. Kozlovska (piedalījās Eiropas veterānu meistarsacīkstēs Norvēģijā), jaunsaimnieks P. Zdanovskis, V. Šešolins un citi. Tomēr jāatzīst, ka sporta tradīcijas mūsu

rajonā vēl ir vājas. Daudzu rajonu komandās bija 60 un 70 gadus jaunas dāmas un kungi un startēja ar jauneklīgu degsmi dažādās disciplīnās (sākot ar 60 m distanci un beidzot ar 5000 m skrējieniem).

Tas, protams, iespaidoja mūsu komandas sniegumu vieglatlētikā, kura tiek vērtēta ar koeficientu 1,5. Un tomēr tā kopvērtējumā ieguva 11. vietu 24 rajonu komandu konkurencē.

• Aizvadīts arī pirmais individuālais rajona čempionāts vieglatlētikā. Un jāsaka — tas izgaistināja šaubas, vai šajos ekonomiski grūtajos laikos, bez organizāciju atbalsta un speciālās organizēšanas atradīsies sportot gribētāji. Piedalījās gandrīz visi rajona labākie vieglatlēti no Livāniem, Vārkavas, Riebiņiem, Aizkalnes, Aglonas, Galēniem un Preiļiem.

Labākos rezultātus sasniegta Jānis Māsāns lodes grūšanā (16,90 m) un diska mešanā (43,36 m), Andris Kurmis 100 m skrējienā (11,3 sek.) un tāllēkšanā (6,53 m). Veterāne M. Kozlovska tālumā aizlēca 4,90 m un 60 m noskrēja 8,3 sek., kas nebija pa spēkam jaunākām dāmām.

Veterānu grupās startēja un uzvarēja M. Lozda, I. Meņšikova, P. Zdanovskis, A. Volonts, V. Šešolins, M. Liniņš, F. Pušņakovs, B. Kivlenieks.

A. POŠEIKA

Policijas hronika

No šā gada 25. jūnija līdz 6. jūlijam

Pārsvarā joprojām ir personiskā īpašuma zādzības, starp tām dominē velosipēdu aizdzīšana. Šos braucamrīkus pievāc pat no baznīcu teritorijas. Vienā gadījumā zaglis bijis tik pieticīgs, ka apmierinājies tikai ar pakalējo riteni. Vairāk tiek aptirītas arī automašīnas, pie tam tieši garāžās.

Bet tagad pēdējo noziegumu hronoloģisks izklāsts.

• 25. jūnijs — pie sabiedriskās tualetes Preiļos piekauts un atņemtas motocikla vadīšanas tiesības un nauda G. I. No angāra SCO pazudis automašīnas akumulators. Preiļos huligānisku rīcību pret pilsoni D. P. pieļāvuši Drobilins un Pavlovs.

• 26. jūnijs — no J. Poplavskā mājās pagalma pazudis motocikls «Jawa — 350», V. Ivanovai nozagtas četras vistas no kūtiņas. Šajā pašā dienā J. Broks paju sabiedrībā «Galēni» pie mehāniskajām darbnīcām Lomos ar traktoru sadūrās ar M. Puškina vadīto mopēdu «Rīga — 7». Tā vadītājs guva traumas, bet traktorists atstāja notikuma vietu. Šajā dienā atklāts arī traģisks notikums: dēls Vilnis Vilcāns, kurš mācās Ogres meža tehnikumā un dzīvo tā kopmītnēs, Turku pagasta Zundānos atrada tēva Ivara Vilcāna līķi ar no 16. kalibra medību bises cauršautu galvu. Lieta nodota prokuratūrai.

• 28. jūnijs — no I. F. šķūniša Preiļu pagasta Ličos nozagtas trīs pīles un sivēns, no Liču fermas pastāvīgi zūdot kombinētā lopbarība, bet Sutru pagasta Kažos P. S. nozagti 850 rubļi naudas, no O. P. dzīvokļa Līvānos — dārglietas par 50 000 rubļi.

• 29. jūnijs — A. Jekimovas privātveikalā izsists logs un nozagti alkoholiskie dzērieni.

• 30. jūnijs — Gailišos no fermas «aizgājuši» četri kombinētās lopbarības maisi, uzlauzta V. U. māja Rušonas pagasta Siviriņā un nozagtas četras pudeles alkohola, no šī paša pagasta Liepnieku fermas pazudis teļš. Preiļu kooperatīvās skolas garāžā automašīnai SAZ

pazudis akumulators un starmešu stikli, bet no J. S. automašīnas, kura neaizslēgta stāvēja viņa mājās pagalmā, izzagts importa kasešu magnetofons. Šajā dienā atklāts, ka E. Čeičnieks dzērumā vadīja traktoru MTZ — 50 un tas ir otrs šāds gadījums ar viņu gada laikā.

• 1. jūlijs — Preiļos A. B. nozagts naudas maks ar vizītkarti, bet Līvānos no kāpņu telpas M. P. piederošie bērnu ratiņi.

• 2. jūlijs — Aglonas pagasta Zdajevskā I. D. konstatēja, ka kāds bijis ielauzies mājā, izmētājis mantas un aiznesis pulksteni. Zādzība tāpat todien konstatēta Līvānu 4. sagādes punktā, kur pazuda elektroskaidītājs, telefona aparāts, radioaparāts un sieviešu mētelis. Agrofīrmā «Turība» huligāniski uzvedies Ē. Indāns.

• 3. jūlijs — Vārkavas pagasta Piliškos nozagts elektromotors, bet Pelēču bērnodrāzā — televizors «Foton», paklājs un pārtika.

• 4. jūlijs — skolotājai V. D. no ASV Aglonas ģimnāzijā pazuda 1000 ASV dolāru, bet līvānietim L.T. no automašīnas nozagti tālskats un elektroniskais rokas pulkstenis.

• 5. jūlijs — V. I. piederošajai automašīnai VAZ — 2106 garāžā Preiļos noņemts akumulators, magnetofons un priekšējais stikls.

• 6. jūlijs — Rožupes pagasta centrā Upes ielā zagli aptirījuši divus «žigulus» — no piederošā R. J. VAZ — 21063 noņemti akumulators, pārtraucējs sadalītājs, tas pat un vēl benzīna sūkns no VAZ — 2102, kas pieder G. I. Šajā dienā nezināmos ceļos aizgājuši vairāki velosipēdi, kultivators no agrofīrmās «Turība» mehāniskajām darbnīcām, R. Ž. piederošs sivēns Piliškos, piena kanna no galdīņa Stabulnieku pagasta Čaunānos, Preiļos no pļavas zirgvilkmes grābeklis. Pārtikas kioskam Preiļos tirgus laukumā izsists logs, T. M. Līvānos atņemts kuļons no dzeltenas krāsas metāla. Bija arī ceļu satiksmes negadījums — posmā Preiļi — Aglona, būdams iereibis, V. Kubejans no Jaunaglonas ar automašīnu VAZ — 21063 notrieca rušonieti V. Š.

«SALVEO - 3» — ārstniecisks
augu pulveru maisījums.

Tas normalizē organismā vielu maiņu, atļirā organismu no dažādiem piesārņojumiem, uzlabo apetīti, gremošanas sistēmas darbību, paaugstina dabīgās aizsargspējas, tam piemīt pretiekaisuma, pretspāju, nomierinoša iedarbība.

Interesēties Preiļu poliklinikā 301. kab., Līvānu narkoloģiskajā kab. Tel. pirmdienās, piektdienās — 44368; otrdienās, trešdienās un ceturtdienās — 22877; vakaros — 43984.

10. jūlijā plkst. 20.00 Preiļu
estrādē grupas
«BET BET» koncerts.
Ieeja 50 rubļi.

Pārdod

lēti arklus. Tel. 22391;

* * *

motociklu «Jawa - 350 - 638» (1987. gads). Tel. 23608;

* * *

VAZ-21063 avārijas stāvoklī. Tel. 43911;

* * *

govis, šujmašīnu «Čaika», autoriepas 165xR14. Tālrunis 58495.

Maina

četrstabu dzīvokli ar ērtībām Līvānos pret dzīvokli Preiļos. Tālrunis 21167;

* * *

vienistabu dzīvokli Līvānos pret divistabu dzīvokli ar piemaksu. Tel. 41235.

Dažādi

Noformē ārzemju pasēs. Zvanīt vakaros Jānim 36535;

* * *

Autobusā Līvānos 4. jūlijā atstāta melna somiņa. Atradēju pret atlīdzību lūdz zvanīt 43403.

Kur palika māmuliņa,
Neredz vairs rotājām;
Māmulīte aizgājusi
Baltā smilšu kalniņā.

Izsakām līdzjūtību Leontīnai Sparānei,
no MĀTES uz mūžu atvadoties.
Priekuļu skolas kolektīvs

Lēks saulīte citu rītu
Druvas, silus apraudzīt;
Tu gulēsi mūža miegu,
Baltos smilšu palagos.

T.dz.
Izsakām dziļu līdzjūtību Bronislavam
Kotānam, MĀMIŅU uz smilšu kalnu
pavadot.
Mājas kaimiņi

Preiļu rajona čempionāts
maratonā notiks vienlaicīgi ar 2.
Rīgas starptautisko maratonu
1992. gada 18. jūlijā.

Uzziņas pa telefonu:
23768 vai 15327.

P/s Preiļu SCO remontdarbnīcās
jaunsaimniekiem un citiem
pasūtītājiem veic lauksaimniecības
tehnikas tehnisko apkalpi,
metināšanas un kalēja darbus.
Apmaksa pēc vienošanās. Tālruni
22530, 21097.

FIRMA IEPĒRK

krāsainos metālus,
to atlikumus
un lūžņus.

Telefons Rīgā 378488
no plkst. 9 līdz 18.

ANONĪMAS KONSULTĀCIJAS TIEM, KAS VĒLAS ATBRĪVOTIES NO ALKOHOLA PĒC A.DOVŽENKO METODES (KODĒŠANĀS) NOTIEK:

Preiļu poliklinikā 301. kab. (tel. 22877)
otrdienās no 8 līdz 12,
trešdienās no 12 līdz 15,
ceturtdienās no 8 līdz 12;
Līvānu narkoloģiskajā kabinetā
(tel. 44368, 43984)
pirmdienās no 16 līdz 18,
piektdienās no 9 līdz 12.

NOVADNIEKS

IZDOD PREIĻU RAJONA PASVALDĪBAS UZNĒMUMS «NOVADNIEKS»

ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169
RĒDAKTORS
PĒTERIS PĪZELIS

Iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Reģistrācijas apliecība № 0091.
Sludinājumus pieņem uzņēmuma grāmatvedībā no plkst. 10.00 līdz 12.00 un no plkst. 14.00 līdz 17.00. ☎ 22305.

Iespiests valsts uzņēmumā «Daugavpils tipogrāfija» Daugavpilī, Valkas ielā 1.
Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Pas. 9 9 8
Metiens 6192 eksemplāri.